

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Concilia Provincialia Mediolanensis Sex

Borromeo, Carlo

Venetiis, 1602

De supellectile Missarum, diuinorum officioru[m], ministeriumque
Episcopalium propria, &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62072](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62072)

De supellectili Missarum, diuinorum officiorum ministrorumq; Episcopaliū propria: deq; indumentis Ecclesiæ ministrorum Episcopo solenniter diuina officia celebranti inseruentium, cum eorundem præscriptis formulis.

S V M M A R I V M.

- 1 *Supellex Episcopalis in diuinis officijs, vt distribuitur.*
 - 2 *Apparatus altaris maioris Episcopo celebrante, & cuius formæ, & quotuplex. 6. 7. 8. 9. Cuius materiæ, & species & coloris. 11. 12. 13.*
 - 3 *Vestis, indumenta, ornamenta ve episcopalia Missarum, diuinorum officiorum, ac ministeriorum solennium vsui necessaria, quæ, & qualia, quotupliciaq; 6. 9. Cuius materiæ, operis & coloris. 11. 12. 13.*
 - 4 *Indumenta ecclesiæ ministrorum, Episcopo solenniter diuina officia celebranti inseruentium, quæ item, cuiusq; formæ, ac quotuplicia. 6. 10. Cuius materiæ, operis & coloris nu. 11. 12. & 13.*
 - 5 *Reliqua supellex, Missæ, diuinorum officiorum, aliorumq; ministeriorum Episcopaliū solennium vsui, quæ, qualis, & quotuplex. 6. Cuius materiæ operis, & coloris, nu. 11. 12. 13.*
 - 6 *Supellex, quæ Missarum, & officiorum Episcopaliū vsui propriæ, vt supra, addicta, pro varietate colorum quintuplex esse debet.*
 - 7 *Supellex indumentorum, quæ è lino, byssove conficta, ministrorumq; Episcopaliū addicta, & in simplici numeratione supra mox posita, ob mundiciem, necessariūq; lauationis vsum multiplicia esse oportet, exponitur, videlicet*
 - 8 *Indumenta linea altaris quot.*
 - 9 *Indumenta linea episcopalia quot.*
 - 10 *Indumenta linea vsui ministrorum episcoporum inseruentium quot.*
 - 11 *Sacræ vestes, & indumenta quæ eiusdem materiæ, & coloris.*
 - 12 *Vestis atq; indumenta eiusdem quidem coloris; sed materiæ diuersa.*
 - 13 *Indumentorum ornamenta, materiæ, colore, opere, artificiove inter se vt maximè potest conuenientia.*
- Vasa, vestes, indumenta, ornamenta ve supradiicta omnia, ad quem apparatus non adhibenda. De Missis sine cantu. 41.*
- Ea neque in Missa, neque in diuinis officijs adhibenda, antequam sint benediicta. Ibid. 45.*
- Et à quo illa benedicenda. De sacramentalibus. nu. . . .*

SUPPELLEX, Episcopali vsui solum addicta, hæc erit, quæ infra commostrata, partim ad altaris maioris apparatus attinet; partim præcipua, ac propria est vestium Episcopaliũ, ad Missæ sacrificij, & diuinorum officiorum, ministeriorumq; sacrorum solemnem celebritatem vsunque necessariũ partim ex indumentis est, quibus utuntur, qui cumque Ecclesie ministri Episcopo solemniter celebranti ministrant, partim verò, quæ reliqua suppellex est, ex multiplici genere constat: quod infra exprimitur titulo suo.

Inst. sup. ecc. lib. 2. de sup. Missa. &c.

2 Altaris maioris sequens apparatus est: cuius forma eadem est quæ in frã tit. De supellectile, quæ Canonici, cæterisque Ecclesie Cathedralis, & Collegiatæ ministris, &c. præscripta est.

Inst. sup. ecc. lib. 2. de apparatu alt. maioris Ep.

Crux.

Candelabra septem, cum operculis ternis extinclorijs.

Emunctoria duo.

Tabella secretorum vna.

Mappa, quas tobalias dicunt.

Mappa, seu Tobalia maior vna.

Pallium.

Velamentum ad ornatum frontispicij Altaris.

Tela stragula Altaris.

Tapetia, seu stragula bradellæ, & graduum altaris, & plani item, quod à fronte, & ab utroque eius latere est.

3 Vestes indumenta, &c.

Caligarum par.

Caligæ Episcopales, ita longe esse debent, ut vsque ad genua prætensa, digulis in ea parte astringantur; quemadmodum cum rasyterij significatio ne conueniens est.

Inst. for. sup. lib. 2. de caligis Episc.

Sandaliorum par.

Sandalia, calcei scilicet, quibus Episcopus ad Missæ sacrum solemniter faciendum utitur, è solea integra subitus consistunt: à parte autem superiori decenter ornata: quæ fenestrata etiam superne olim fuisse non sine mystificatione, Innocentius III. Pont. ostendit.

Ibidè de Sandalis.

Amictus vnus cum fascia, seu auriphrygio.

Amictus, qui quoniam humeris imponitur, superhumeralis etiam appellabatur, eiusmodi, ut olim fuit, esse debet, cui fascia assuatur, quæ tamquam collare quoddam, circa collum super casulam aptetur.

Inst. fol. sup. eccl. ibidè de Amictu.

Fimbria porro fasciæ condecorata sit: cui præterea tres Cruces annectatur; vna in medio, et in utroq; capite duæ. Longa sit fascia hæc orbitum circiter unum, et uncias sex: lata uncias circiter septem.

Porro amictus, è tenui cadidaq; tela lineæ sit: pretiosior è subtiliori.

Lon-

Longitudine esse debet cubitorum circiter duorum: latitudine autē se-
 quicubitali. In duobus eius angulis anterioribus assumentur finiculi:
 qui Crucis instar supra pectus transversi, indeque in tergum ducti, moxque
 reuocati, connectuntur, ut nē suo loco amictus moueatur.

Si verò amictus sine fascia adhibetur; in eius medio Crux inciarum,
 duarum longē ab extremitate digitis duobus supernè, ac, aliave ratione
 affigetur. Extremitates autem amictus, præterquam ex ea parte, que collū
 ambit, aliquo modo isto opere exornabuntur: ceterę eius partes, ut illa su-
 perioris amictus fasciam habentis.

infl. for. sup,
 ibid. de Alba,
 &c.

Alba cum suis Grammatis, seu auriphrygijs,
 Alba, quam candida vestem, camisum etiam à colore vocant, è tela
 tenui, candidaque sit; illa pretiosior è tenuiori, longē autem quatuor
 cubitos producta, & succinta, cum à lumbis undique redundet, tum ad
 pedes usque pertingat. Latè præterea cubitos quattuor, ac paulo amplius,
 circumquaque pateat.

Manicas habeat longitudine sesquicubitali, latitudine ab humeris pæ-
 cubitali, quæ usque ad manus sensim angustius ducantur.

Consuta autem sit non artificioso, sed simplici acus opere: in extremis
 verò manicis, & in summa veste, aliquid dumtaxat sit, ac paululum, ac te-
 nuiter elaboratum.

Et ab ima parte aliquantulum reflexum. In ima parte albæ à fronte,
 & à tergo, itidem in extremis eius manicis, quadrę particule, quas gram-
 matas, seu auriphrygium appellant, panni serici, qui coloris, & panni
 eiusdem, ut casula sit, rectè assuantur. Que grammate circumquaque fim-
 brijs densis exornate sint.

Vbi verò Alba, sine auriphrygio, seu grammatis adhibentur, amplè
 ab imma parte circumquaque pateant cubitos sexdecim: sic paulò, & la-
 tiores, & longiores sint, quam alię grammatis ornate, ut circumuplicate,
 ac succincte, ad lumbosque reflexe rugarum, crisparumve decorem exhibe-
 beant.

infl. ibidē de
 Cingulo.

Cingulum, seu Zona, cum suo succintorio.

Cingulum, quæ Zona ab Innocentio III. Pont. appellatur, ex candido
 lino, vel cannabi tenui sit confectum; longitudine cubitorum circiter sep-
 tem. Cuius cinguli capita globulis eiusdem materię inserantur, filamentu-
 rum manipulis appensis, quos floccos dicunt.

Cingulum verò Episcopale à sinistro latere duplex, ut uocant, succin-
 torium, seu succingulum, quo scilicet Stola cum cingulo connectitur, habe-
 re debet pro ratione mysterij.

Ibidem.
 Ibidem.

Crux pectoralis, ad collum appendenda.
 Stola, qui item orarium, & palla linoſtina à Damaso vocatur,
 extrin-

extrinsecus materia colore cum planeta congruat, intrinsecus autem tenui serico vestitur eiusdem coloris item.

Longè cubitis circiter sex, ita ut infra genua producat: latè autem pateat uncijs sex; ab utraque autem extrema parte sensim latiuscule patens laccinjs, seu frangijs, ornatur, que longitudine sint, unciarum trium: cui præterea Cruces tres annectantur, vna in medio, relique due in eius partibus extremis.

Vnaquaque verò Crux parvula sit, forma quadrata: que ab omni parte uncijs circiter tribus constet.

Stole Sacerdotali nihil appendatur, Episcopali verò, & diaconali, ab utraque media eius parte fusticulis serici, eodemque colore, & flocculis laciniatis annectantur; usque ad illius rectè connectendæ usum.

Tunica

Tunica Episcopalis, quam Tunicellam dicunt, è serico tenuiter contexta esse debet: paululo angustior, & brevior, quam Dalmatica infra descripta.

Ibidem. de Tunicella.

Dalmatica

Dalmatica Crucis formam præbere debet, ita ut non recisis manicis, sed ad manum usque protensis, usdemque latè patentibus, conficiatur.

Ibidem. de Dalmatica.

Episcopalis amplioribus manicis, quam diaconalis, hæc latioribus, quam subdiaconalis, qua Tunicella vocitata, illas angustiores habere debet.

Ex eadem materia Episcopalis constet, qua Tunicella Episcopalis.

Longa esse debet cubitis duobus, & uncijs sexdecim, atque eiusmodi, que infra genua protendatur, uncijs circiter decem; lata verò à summo, seu ab humeris cubito vno, & uncijs circiter quattuor, ab extremis oris vndique patens cubitis circiter quinque, vel amplius, ut eius latitudo cum mysterij significatione conveniat.

Diaconalis verò, & Tunicella subdiaconalis lineis, seu fasciis coccineis ornatur, à fronte, & à tergo, hinc inde à summo, usque ad innum ductis.

Auriphrygio præterea insignitur, nempe quadris particulis, auriphrygio contextis, inter lineas coccineas illas in extremitate à tergo, & à fronte assutis.

Extremitates huius uestis omnes, præter eam, que circa collum est, fimbria cum modicis filamentis exornantur. Interior autem pars tela eiusdem coloris tecta sit.

Chirothecarum par.

Chirothecæ Episcopales contextæ esse debent, et circulo aureo insigniter in extrema parte ornate.

Inst. ibidem de Chiroth. Episcop.

Planeta

Casus

Ibid. de Pla-
necta.

Casula, quam alij pbelonium, & planetam etiam ab ampla latitudine dicunt, cubitos tres, & paulo amplius late patens sit; ita ut ab humeris proiecta, complicationem vnus saltem palmi infra vtrumque humerum recipere possit. Longè autem cubitos totidem, aut aliquanto longius demissa sit, ut pend ad talos vsque pertineat.

Fasciam item latam vncijs octo ad minimum, quæ astuta sit, ab anteriori parte vsque ad extremum dependentem habeat: cui altera fascia transversalis in summa propè parte, & à fronte, & à tergo adiuncta, Crucem vtrinque exprimat.

Ibid. de Su-
bireto.

Subireta mitralia quatuor.

Subiretum mitrale non è serico, sed panno laneo sit: idemque forma rotunda, non quadrata.

Mitra pretiosè binæ.

Ibid. de Mi-
tra.

Mitra, quæ pretiosior est, è serico auro intexto, gemmis, & margaritis, ac usque opere ornata, Episcopalis dignitatis splendorem præferet.

Alteræ simplex è tela lini purissimi, eaque tenui, & candida conficitur, colore autem albo.

Circulo auro circumamicta à parte, quæ induitur caput: cornua itè dextra à summo præferens, vnum à fronte, alterum à tergo: duas etiam lineas in humeris pendulas habet: quarum extremitates, seu fimbriae, lacini constant.

Annulus Episcopalis insignior.

Ibid. de an-
nulo.

Annulus Episcopalis, ex auro puro, puro solidè conflat, palam habetur cum gemma pretiosiori, in qua nil sculpti esse debet.

Gremiale.

Ibid. de Gre-
miale.

Gremiale, longè constet cubitis circiter duobus, latè cubito vno tantum, & vncijs item circiter duodecim, intrinsicè tenui serico eiusdem coloris vestitum; vndique verò cinctum laciniarum auro, argenteo, textarum ornatu.

Baculus Pastoralis.

Ibid. de Ba-
culo Pasto-
rali.

Baculus pastoralis à parte ima præacutus, à media totus rectus, à summa retortus esse debet.

Orario, aut sudario non ornatur, si Episcopalis est: quo insigni Abbatialis ab illo distinguitur.

Longitudine recta est cubitorum trium, & vnciarum duodecim: pariter verò illius retorta, totidem vncijs, aut paulo altius eminet.

A summa reſtitudinis parte, est crassitudine orbiculari vnciarum circiter septem: quæ propè ad imam partem descendens, paulatim dimittitur, vncijs quinque constat: in ipsa verò planè ima parte ferro, vel argento, ac lionè metalli genere præacuitur.

Pars recta baculi integitur laminis solidis argenteis, nulla calatura ornatis: retorta, laminis item argenteis calatura elaboratis, & fabri argentarii iudicio inauratis.

Connectitur autem cum illa parte recta, aliquo calati argenti opere, certis locis inaurato: quod sexanguli formam exhibens, sacris imaginibus ornatur.

Manipulus.
Pluiale.

Vestis, quae pluialis vocatur, semicircularemque formam exhibet, ad imos usque talos protenditur, longitudine scilicet cubitorum trium, & unciam circiter sex constans, & pro semicirculi ratione late patens.

Ibid. de pluiali.

A simbrijs ornatum laciniarum habet: à parte solum anteriori tota ab summo ad extremum usque aperta, hinc & inde auriphrygio, sacris etiam imaginibus intexto, decoratur. à posteriori parte insigne, quod capucium dicitur, breuibus admodum lacinijs, ornatu verò auriphrygiato, qui anteriori respondeat. A summa verò parte anteriori, tantum fibula inconsuta connectitur: intrinsecus autem serico tenui, aut panno bombycino eiusdem coloris circumuestitur.

Pectorale, ad pluialis connectendi usum.

Pectorale, ornamentum scilicet illud, quo ante pectus pluiale connectitur, duobus uncis subiectis, ex argento inaurato conflatum esse debet, cui lapis aliquis pretiosus inferatur, aut sacra imago.

Ibid. de Pectorali.

4 Indumenta Ecclesiae ministrorum, &c. quorum forma partim supra descripta est, num. 3. & partim infra describetur.

Inst. supp. e e cl. ibid.

Pluiale Sacerdotis, assistentis ad librum.

Tunicellae duae, vsui duorum assistentium Diaconali vestitu.

Amictus, vsui Diaconi vnus: in Ecclesia Metropolitana duo, cum suis fasciis, seu auriphrygijs.

Amictus item, vsui Subdiaconi, vnus: in Metropolitana duo, cum suis fasciis, seu auriphrygijs.

Alba Diaconalis, una item: at in Metropolitana duae, cum suis grammatis, seu auriphrygijs.

Alba Subdiaconalis, vna etiam: duae verò in Metropolitana, cum suis grammatis, seu auriphrygijs.

Cingulum Diaconale vnus: item in Metropolitana duo.

Cingulum Subdiaconale, vnus: in Metropolitana duo.

Dalmatica Diaconalis vna: in Metropolitana duae.

Tunicella Subdiaconalis vna: at in Ecclesia Metropolitana duae.

Stola Diaconalis vna: in Metropolitana duae.

Manipulus Diaconalis, vnus: in Metropolitana duo.

Manipulus Subdiaconalis vnus: in Metropolitana duo.

A a Velum

Inft. for. sup.
de vel Subd.

Velum Subdiaconale ad vsum ferendi Calicis, patenęve sustinēde.
*Velum Subdiaconale. fascia scilicet illa, quę Subdiacono vsui est ad cō-
regendum Calicem, cum illum instructum in altare defertur, ex velo sit, au-
ro, aut argento intextum; à lateribus ornatum simbrijs; à capitibus etiā
filamentis aureis, aut argenteis, aut certè auro, & argento admixto.*

*Longè sit cubitos sex; latè verò patens, quanta est veli propria lati-
tudo.*

Pluuiale, vsui sustinentis librum.

Pluuiale pretereà, vsui sustinentis candelam accensam.

Pluuiale vsui ferentis baculum.

Velum vsui Capellani sustinentis mitram.

Vela item, seu continentię, vsui, ministeriove portantium indu-
menta, ornamentave Episcopalia, cum Episcopus scilicet illis, vel in-
duitur, vel exiit: eaque duodecim.

*Vela ministerialia, nempe fascia illa, quę à collo pendent ministrorū,
Mitram, aliave indumenta Episcopalia ferentium, vel sustinentium, lon-
gitudine constant cubitorum circiter sex, latitudine tam ampla, quanta
est tela, è qua confecta sunt.*

*Confecta autem esse debent è velo candido bombacino, eoque tenui ad-
modum, à capitibus filamentis sericeis albis ornata.*

5 Reliqua supellex &c.

Crux.

Inft. for. sup.
lib. 1. de Pa-
tena.

*Calix, ex auro puro, aut si prę facultatum tenuitate non potest, ex
argento puro puro itidem conficiatur; eoque inaurato ab omni parte
interiori, & exteriori: cuius pes ex auricalcho inaurato permitti potest,
si prę inopia ex auro, argento ve fieri non potest.*

*Quī pes amplè, pro illius magnitudine ita pateat, ut firmissimè, vbi col-
locatur, hærens, cadere non queat: forma autem, aut octangula, aut sexan-
gula, aut alia eiusmodi sit.*

*In cuius pedis superficie imaginis appareant, quę tamen manum non
impediant, aliqua sacra passionis mysteria significantes, nulla expressa
sunt signa ad ornatum inanem spectantia.*

*Nodus in medio decorè, rectèque ornatus, nihil, vel minimum, eminēs
habeat, quo, dum Calix capitur, incommodè capiatur, aut digiti quic-
quam ledantur; præsertim quo tempore in Missę sacro, ille, indice, &
pollice coniunctis, manu teneatur.*

*Cupa ali quantulum in fundo angusta, sensim vsque ad summum labiū
latior fiat.*

*Labrum eiusmodi sit, ut neque extrinsecus, neque intrinsecus vllō mo-
do reflectatur.*

*Calix maior, pretiosior scilicet, ex auro puro puro, & piarum imagi-
num*

num calatura insigniori, qui ad Missæ Sacrum solemniter faciendum adhibeatur, amplè in orbem pateat uncias saltem octodecim: ab imò autem usque ad summum altitudine sit uncias quatuordecim: ampliori vero etiam in Ecclesia Cathedrali, collegiata, ac parochiali insigni.

Calix minor, qui in Missæ non solemnibus sacro usui est, amplitudine in orbem ducta uncias quatuordecim, altitudine duodecim.

Vas ad usum abstergendi Calices, infra de Corporalibus.

Patena.

Patena eodem auri, aut argenti genere, quo Calix est: que si argentea est, inaurata undique esse debet, nihil artificiosè elaboratum; ac nè circulum quidem, circino profundiusculè ductum, ullo modo habeat.

Inst. fabr. sup. pel. lib. 2. de Calice.

Labrum extremum circulare, ità tenue admodum, ut adiumentum inde sit ad Sacræ Hostiæ fragmenta rectè, facileque colligenda.

Illam mediam tenuem concavitatem habeat, que amplitudinem libri Calicis ferè adæquet.

Patena maior, & pretiosior, que Calici grandiori conveniat, amplè in orbem pateat uncias triginta octo, vel amplius, pro amplitudine Calicis: minor verò triginta duas.

Velum Calicis.

Velum Calicis ab omni parte cubito, & uncis duodecim, ac paulò amplius latè patens sit: ab oris undique opere sericeo, auro, argento ve tenuiter ornatum.

Ibid. de velo Calicis.

Pretiosius autem auro, & argento contextum sit, simbrijs itidem aureis, aut argenteis adhibitis.

Sacculus Calicis.

Sacculus Calicis, & patenæ è lino sit; vel ex cannabi latè tam patès, longèque productus, ut minimè arctè calicem capiat.

Ibid. de Sacculo Calicis.

Ab altera parte clausus erit, & tota tela, quantum lata est, crispata, & in orbiculum consuta, & connexa: aut etiam ita consutus erit, ut duo anguli fiant, sicut communiter fit; tunc enim transversus calix in ipsum Sacculum constringendus.

Theca Calicis.

Theca lignea, ad Calicem itidem, una cum Sacculo condendum, comparata, simplici opere, nulloque profano ornatu, ità conficiatur, ut ad Calicem, una cum patena capiendum apposita sit, operculo etiam adhibito, quo compressè claudatur: intrinsecùs laneo panno, aut holoserico, quem nullatum dicimus, extrinsecùs corio circumuestiatur: cui etiam linea sine cingulum ex corio ad eam gestandam insertum, adhibeatur.

Ibid. de Theca calicis.

Corporale.

Corporale è tela linea pura, & candida sit, ac simplex item, nihilque elabo-

A a 2 bora-

Ibid. de Corporal.

boratum, & nihil sericum intextum habeat, ab oris autem acus opere simplici punctum solum retortum sit. Longè autem uncias triginta ad minus pateat: latè totidem, ità verò complicatum, ut nulla eius extremitas appareat.

In Cathedrali, & collegiatis aliqua corporalia esse debebunt, ampliora, pro altaris maioris amplitudine.

Sacculus Corporalis.

ibid. de Saculo corpor.

Sacculus Corporalis à fronte sit; cruce, vel alia sacra imagine in medio intexta; à tergo etià ex eadem materia, & colore: intrinsecus verò subserico, aut tela tenui candida circumuestitus: latè verò undique pateat circiter dimidio cubito, vel paulò amplius.

Ab oris verò inferantur funiculi sericei, cum globulo; quo astrictus claudatur.

Vas ad usum abstergendi Calices, & lauandi corporalia.

ibid. de vase ad absterg. Calices, & lauandi corp.

Vas ex auricalcho confectum, aut aneum paratur, instar peluis, binis manubrijs constans; atque ab vno labro, ad aliud cubito vno, & uncis octo, pluribusve, pro ratione Ecclesiasticæ supellestilis, undique amplum, ore eminenti, per quod, quasi per Canalem, aqua inde paulatim in sacrarium effundi possit.

Quod vas vsui solum sit abstergendi Calices, & lauandi corporalia.

Capsule Corporalium, & purificatoriorum.

ibid. de capsulis corporalium.

Capsule Corporalium è specioso ligno, aut certè condecenter, ornato sint; intus serico, aut tenui panno lineo circumuestite forma verò quadrata.

Capsule item purificatoriorum itidem vestite, atque expolite. Purificatorium.

ibid. de Purificator.

Purificatorium è tela non crassa admodum, neque tenui nimis, & simplici acus opere confectum, latitudine sit unciarum circiter octodecim ad minimum: longitudine totidem, nec verò minus.

Cui purificatorio Crux parvula in medio acui appingatur.

Capsule purificatoriorum.

Capsule item, ut supra.

Hamula, seu vrceoli quattuor.

ibid. de Hamulis.

Hamula non ex argento, stanno, auricalcho, aliore metalli genere, sed è Crystallo pellucido, non picto, & denique ab omni parte sordibus puræ, & suo quaque operculo stanneo argenteore aptè contextæ: pretiosiores autem auro.

Peluis vrceolorum.

ibid. de Pellicula.

Pellicula Hamularum, è stanno Britannico puriori sit: pretiosior, auro, aut argento saltem: opere autem calato, piam speciem exprimente: fundo intrinsecus comitet lato, ac plano, neque elaborato, quo firmius hamulae impositæ habeant.

Missalia duo.

Missale, opere Librario bene, firmiterque compactum, & conglutinatum, tenuioribus tabellis sectilibus, corio intestis, operiatur. In quo corio nihil profani elaboratum, impressumve extet; sed Crucis insigne, aliave sancti p[er] imago. Ad Missalis autem ornatum folia inaurata existant.

Pretiosius porro, & operimento præterea coriaceo in aurato, & forma ampliori constet; tum litteris etiam insignioribus impressum.

Liber Missarum Episcopaliū, cantus modulatione notatarum, Signaculum Missalis.

Signaculum Missalis, cornu transversale, unde funiculi pendent, habeat è sericis filamentis confectum, atque ita latum, ut eiusdem Missalis crassitudinem aequet. Funiculos verò sericos duòdenos, colore diverso distinctos pro officij ratione, atque usu: ac longè ita ductus, ut Missalis longitudinem vix quinque uncis excedat. Pretiosius verò signaculum è cornu transversali constet, quod solidum aureum, aut argenteum sit, idq; inauratum.

Integumentum Missalis.

Integumentum Missalis ita longè deductum sit, ut ab ima parte etiam reflexum, octo uncis superet coriaceum Missalis operimentum: à summa verò nihil omninò extet.

Latè præterea patens, ut ab utroque latere intrinsecus reflecti commode queat. Subuectiatur tela linea, aut bombycina, præter partem, que infra pendens, eodem panno reflexo, ornatur.

Huius integumentum extremitates, que Missale à lateribus, & à capite circumdant, lineæ sericæ opere textili, que verò ab ima parte lacinijs sericis ornatur.

Pretiosius autem integumentum habeat extremitatum ornatum, & linea, & lacinijs, auro, argenteove intextis, insigniorem.

Pulvinar Missalis.

Pulvinar, quod Missali libro supponitur, plenum sit non pluma, non tomento, lanaque concisa; sed lana solida, pilisve ceruinis.

Longè patens cubito, & paulò amplius; latè uncis circiter decem, & octo, ornatum ab vnoquoque angulo laciniatis fibulis: confutum simplici opere; sed partes extreme consutæ integantur ornamento eiusdem generis, & coloris.

Cui pulvinari nihil aliud, ac nè scabellum quidem, subiciatur, nisi cum Sacerdoti, oculorum aspectu laboranti, opus est ad Missale altius rollendū. Porro scabellum, pulvinari aliquantò angustius, utrinq; quatuor baculis, transversaliter inter se exigua linea lignea in medio connexis, firmatur: Pulvinaria ad que usū nō adhibēda; vide tit. de Missis sine cātu, etc. n. 44.

ibid. de Missali.

ibid. de Signaculo Missalis.

ibid. de Integumento Missalis.

ibid. de Pulvinari Missalis.

ibid. de Missis sine cātu.

Pontificalia duo.

*Signacula Pontificalium bina.**Integumentum Pontificalis unum.*ibid. de infr.
Candelæ su-
stinendæ, &c.

Instrumenta duo, vsui candelæ sustinendæ, cum suis emunctioijs;
Instrumentum, quod vsui est sustinendæ per capellam candelæ, in Missis,
officijsque pontificalibus, ex argento, pretiosius ex auro; aut argento in-
aurato fiat: manubrio longitudinis unciarum quindecim, & à summa par-
te orbiculo confset: cui mediæ intus lunula infixæ inhæreat ad candelæ im-
ponendæ vsum.

Thuribula bina.

Acerre binæ.

Cochlearia bina.

ibid. de Thu-
ribulo, &c.

Thuribulum, acerra, & cochleare, ex auricalcho singula sine artifi-
cijs celata, atque ornata periti artificis iudicio. Pretiosiora autem ex ar-
gento, aut ex auro, vbi per facultates fieri possunt.

Quod sanè thuribulū, cum quadruplici cathenula, & operculo eiusdem
metalli, ubi ritu Romano fit; at Ambrosiano more, cum cathenula triplici,
sineque operculo, addibetur. Longitudo porrò cathenularum sit cubitorū
duorum, & unciarum circiter duodecim.

Vestitus Sedis Episcopalis.

ibid. de vesti-
tu Sedis Ep.

Sedes Episcopalis, vt ex patrum instituto, collocatur loco conspicuo, atque
illustri, ita vestitu decanti pro solemnitatū ratione ornari debet.

Porrò vestitus eius sit è pannis sericis rasis, non villosis, nec auro, argen-
tove intextis. Illius gradus tapetibus, pannisve lancis sternantur.

Scabella picta vsui assistentium Episcopo.

ibid. de Sca-
belli assist.
Episc.

Scabella ministrorum, Episcopo assistentium è tabellis scætilibus popu-
leis abegineisve constent; cubito, aut paulò amplius aliè construenda, in
forma quadrata, quo firmitus hæreant, decorè præterea picta.

Faldistorium.

ibid. de Fal-
dist.

Faldistorium non amplum, neque aliè extructum, vt sedes, Cathedraque
Episcopalis, sed longè depressius esse debet: nec præterea à tergo neque à
lateribus, quicquam habeat, quo sedens Episcopus nitatur. E quaternis li-
gnis nuceis, binis scilicet ab anteriori, totidemque à posteriori parte inau-
ratis, laminarum argentearum tegmine ornatis; ijsque singulis ab omni la-
terali angulo, formam capitis leonini, paululum prominentis, in summo
exhibentibus, decorè, aptè, firmiterque constans, sedile coriaceum, hæ-
beat solidum, idemque non pluma, sed tomento, pilisve minutim concis-
is plenum.

Integumentum faldistorij.

ibid. de inte-
gum. fald.

Integumentum faldistorij, subuestitum esse debet telà bombycina.
Ità verò dissectum, ut sedili tantum inhærens à reliquis partibus
vsque.

vsque in pavementum defluat.

Palmatoria faldistorii, duo, unum ad sedendi, alterum ad genua
flectendi usum.

Pulvinaria faldistorii, unum genus flexionis, alterum sessionis vsui è se-
vico villoso consent. Eorum longitudo sesquicubitalis erit; latitudo porrò uin. fald.

Abacus.

Mappa Abaci.

Candelabra abaci bina.

Sustentacula Mitrarum bina.

Vasa ad abaci ornatum tria, aut plura.

Peluis magna seu bacile unum, aut duo.

Vrcus magnus, quod bocale dicunt, vnus, aut duo.

Abacus, mensa scilicet illa, in qua vasa magna, ex auro, argento ve con-
stata, ad ornatum insignia, & rei diuinæ necess. ac vestimenta quadam, Mi-
treque, atque alia id generis exponuntur è tabulis scilicet populeis, abi-
egineisue politè confecta, longè pateat cubitis quinque, paulo amplius,
pro Ecclesia magnitudine, Chori ve ratione, latè cubitis duobus, & vncijs
duodecim: atque itcm extrinatum cubitis & vncijs totidem.

A tergo autem gradibus duobus pluribusue constet pro vasorum ratione.
Suffulciatur porrò binis, ternisve tripodibus, quærneis, aut nucceis, ad suste-
tationis firmitudinem.

Abaci mappa, è lino pretiosiori, byssove eleganter contexta, ita undiq.
pateat, ut à fronte, & à lateribus, ad pavementum vsque pertingat: tum
à tergo, si fieri potest, abaci gradus aptè contegat. Si minùs altera eius-
dem generis adhibenda est, qua gradus sternatur.

Vasa item, ad abaci ornatum in gradibus exposita, ampullari forma
sunt, prout in vasis sacrorum oleorum confectio dicatis, demonstratur in
fra suo loco, altitudine cubitali, aut paulo maiori consent.

Qua verò in medio collocantur, aliquanto altiora esse debent.

Ex auro præterea, aut ex argento constentur, in quibus profana celatu-
ra nulla extet, sed pia, ac religiosa.

Pelues aquariae, seu bacila, quos fontes appellant, ex eodem etiam
metallo, eademque celatura, tum amplitudine sesquicubitali, per diame-
trum ducta.

Vrci eiusdem item celaturæ, metalli, ac magnitudinis præterea, cum
peluibus aquarijs conuenientis decoris.

Mantilia ad usum abstergendi manus, quatuor: duodecim nume-
ro.

Lintum, quod manibus abstergendis, in Missæ sacro vsui est, ex lino
tenui contextum, longitudine bicubitabili, latitudine verò sesquicubitabi-
li con-

ibid. de lin-
teo ad usum
abst. ma.

li constet: tum præterea uno, & altero capite ornatum lacinis, & filamentis eiusdem materiae, & ab extremitatibus lateralibus acus opere simplici, punctim retortum sit. At illud, quod Missæ Episcopalis vsui erit, cum lino pretiosiori, tum amplitudine maiori, atque ornatu insigniori exillere debet.

Lectionarium ad usum Missæ solennis in Ecclesia Metropolitana.

Integumentum Lectionarij.

Epistolarium.

Integumentum Epistolarij.

Euangelistarium.

ibid. de libris
lection. &c.

Integumentū Euangelistarij: quintuplex 6. cuius materiae, & coloris. Hi libri, nempe Lectionarius, Epistolarius, & Euangelistarius, & characteribus litterarum insigniores, & opere librario bene compacti, conglutinatiue, & decore, firmiterque operati sint ad diuturnitatis vsuū, ita ornati, ut de Missali demonstratum.

Ad ornatum præterea, illud pie accommodatum esset, si sacra mysteriorum imagines, in yis libris certo loco impressæ; minio, & auro expollerentur.

ibid. de integum.
lectorilium.

Integumentum porro eorum librorum tale esse debet, quale integumentum Missalis demonstrauimus.

Integumentum ambonis, vel suggesti.

Integumentum Lectorilis.

Integumentum Lectorilis statarij longè protenditur serè vsque ad pavementum; latè patet, ut lectorilis structura; à parte, in qua libri apponantur, corio vestitur.

Integumentum lectorilis gestatoriij latum, ut est pannus, quo vestitur longum ad pavementum vsque suggesti ambonis, ut integumentum longitudine esse debet, qua est ipsius suggesti opus; latitudine, quæ vudique illud totum complectatur.

Vas gestatorium aquæ benedictæ.

ibid. de vase
gestat. aquæ
benedictæ.

Vas gestatorium aquæ benedictæ, vsui officiorum Episcopaliū accommodatum, ex argento; eoque certis partibus inaurato confectum, pie etiā alicuius celaturæ speciem præbeat. Ex eodem item metallo, non inaurato tamen, eodemque pie opere celatum, adhibeatur in Ecclesiis Cathedralibus, collegiatis, & parochialibus item, cæterisque aliqua ratione insignibus: at ex ære, aut auricalcho constat, in Ecclesiis, census tenuitate laborantibus, permittitur.

Aspergilla duo.

Pannus lineus, seu Sabarium ad abstergendum caput baptizati vsui in baptismis solemnibus.

Pannus, seu Sabarium, quod ad baptizati caput abstergendum adhibetur.

tur, è tela byssina, quod pretiosius, vsui ministerij Episcopalis est, constare debet; è tela verò lineæ, quod ab alijs adhibebitur. Erit verò circumquaque aptè, decorèque simbriatum è tela vel byssina, vel lintea. Longitudine erit cubitorum trium; latitudine verò tanta, quanta est tela, è qua constat latitudo.

Ampulla ChrySTALLINA balsami, cum cochleari argenteo.

Pellicule item ad vsùm multiplicis ministerij Episcopalis, quatuor sexue.

Pellicula, vsui variorum Episcopaliũ ministeriorum ex argento conflata, profunda concavitate constat; tum amplitudine sit unciarum duodecim, per diametrum ducta.

Forfices ad vsùm sacre ordinationis, bini.

Forfex ex ferro, at certis locis inaurato, conflatus, unciarum duodecim longitudine constat.

Vas atria, vsui sacris oleis conficiendis; unum scilicet, in quo sacri Chrismatis, alterum, in quo sacre extreme unctionis; tertium, in quo Cathecumenorum oleum consecratur.

Vasa Basilicæ Cathedralis, in quibus sacra olea conficiuntur, ex argento, aut saltem è stanno Britannico, eoque puro puto, & pretiosiori consistunt, forma ampullari sint: quæ ventre amplo, & turgido confecta, à summo, vsq; ad collũ, sensim orbiculari acclivitate, sine ullo calaturæ opere ascendunt, ore hianti, patuloque extent, ab extremo in angustum paulatim vsque ad pedè deducta, opere sphericali concludantur: cui pes à summa parte angustè, ab imò latius patens, firmissimè hæreat.

Geminis ansis consistunt: quæ calaturæ speciem in ea parte exhibeant, in qua cum vasibus annecluntur.

Opimento integantur semisphericali, quod in fastigio parvulam Crucem affixa hæbeat; ita autem annexum, vt à fibula argentea, stanneave, qua anneclitur, totum à tergo pendeat: vt nè eo elato Episcopi consecrantis manus in Crucibus, super oleis conficiendis impediatur.

A fronte aptè, ac firmiter in superiori propè ventris parte, parvulus tubus agglutinatus hæreat, unde oleum defluat, isque eiusmodi sit, qui ab imò patulus, sensim angustè ascendens, pari cum vasibus altitudine, & à summo paululum incurvus ore angustiori extet.

Vasa tria, præscripta forma conficiantur: unum, in quo sacri Chrismatis; alterum in quo sacre extreme unctionis; tertium, in quo Cathecumenorum oleum consecratur. Singula vasa distincta sint inscriptione literis grandiusculis inauratis expressa.

Singula autem vasa olei, magnitudine sint, quæ cum Basilicæ Cathedralis ratione conveniat: sed eiusmodi tamen, quæ in consecrationis ministerio commodè, & gestari, & tractari possint.

Vascul-

ibid. de par-
no d'abst. ca
pur bap.

ibid. de pul-
uicula, &c.

ibid. de For-
fice, &c.

ibid. de vas
sacr. oleor.

ibid. de vase.
ministr.

Vascula præterea sacrorum oleorum ministratoria totidem.
Vascula ministratoria totidē sint, quot vasa sacrorum oleorum, inscrip-
tionibus etiam distincta, eadem forma, è stanno, aut argento iidem, nec
verò è vitro confecta; eaque longè angustiora; quæ olei pondò, minorā duo
tantum capiant; à tergo solum ansata.

Vasculum item vnum, tripliciter inter se distinctum, v sui sacri olei
Cathecumenorum scilicet, Chrismatis, & infirmorum, in vasis ministris
episcopalibus.

ibid. de velis
vasorum sa-
cri olei.

Vela tria serica, vnum ad vsū contegendi vas Chrismatis, alia duo ad
integenda vasa, unum olei infirmorum, alterum cathecumenorum.

Vela, quæ superiora tria vasa triplicis sacri olei contegant, cum illud
die Cane Domini conficitur, longitudine circiter cubitali sint, latitudine,
quanta est veli; illudque vasis Chrismatis è serico albo, reliqua duo è
rubro.

ibid. de
Candelabrum vnum

Candelabrum vnum } V sui sacre ordinationis Acoluthorum.

Vrceoli etiam

ibid. de
libro.

Liber exorcismorum, v sui sacre ordinationis exorcistarum.
Hic liber exorcismorum, ut ceteri libri Ecclesiastici, opere librario de-
center confectus, operimento tegatur, quod supra aliis voluminibus pre-
scriptum est.

Liber Epistolatis, v sui sacre ordinationis Subdiaconorum.

Liber Evangelistarum, v sui sacre ordinationis Diaconorum.

Instr. fabric.
lib. 2. eodem
capite.

6. Supellex, quæ Missarum, & officiorum Episcopaliū, &c.

Cum porò sacras vestes, indumentave, & altaris, & Episcopi celebra-
tis, & ministrorum esse debeant coloris convenientis officio, & Missæ dicitur,
ex instituto sanctæ matris Ecclesie, quæ coloribus quinque uti consuevit, al-
bo scilicet, rubro, violaceo, viridi, atque nigro, fit, ut pro hac colorum va-
rietate, in diuinis officijs instituta, quintuplex sit sacrarum vestium, &
& indumentorum apparatus, supra nominatim expositus.

Vestes igitur sacre, indumenta, ornamentave, quæ ordine, infra nume-
rantur, quinque singula esse debent, colore scilicet diuerso, vt potè albo, ru-
bro, violaceo, viridi, & nigro, exceptis quibusdam indumentis, nomina-
tim infra commostraris, quæ quadruplicia tantum sunt, quoniam nigro co-
lore non adhibentur.

Pallium Altaris.

Velamentum frontispicii Altaris.

Caligæ } Hæc indumenta quadruplicia tantum erunt, quia nigro co-
Sandalia } lore esse non debent.

Auriphrygium, seu fascia amictus.

Grammate, seu auriphrygium alba.

Stola.

- Tunica ..
- Dalmatica ..
- Chirothecæ, quarum scilicet paria quatuor tantum erunt; quia nigro colore non adhibentur.
- Planeta, seu Casula ..
- Gremiale ..
- Manipulus ..
- Pluuiale ..
- Pluuiale assistentis Sacerdotis ..
- Tunicellæ ~ sui assistentium Diaconali vestiti ..
- Auriphrygium amictus Diaconalis vnus, in Metropolitana duo singulorum colorum ..
- Auriphrygium item amictus Subdiaconalis, vnus: in Metropolitana duo singulorum colorum ..
- Grammata, seu auriphrygium albæ Diaconalis, vnum; in Metropolitana duo ..
- Grammata, seu auriphrygium albæ Subdiaconalis, vnum: in Metropolitana duo ..
- Dalmatica Diaconalis, vna: in Metropolitana duæ ..
- Tunicella Subdiaconalis, vna: in Metropolitana duæ ..
- Stola Diaconalis, vna: in Metropolitana duæ ..
- Manipulus Diaconalis, vnus: in Metropolitana duo ..
- Manipulus Subdiaconalis, vnus: in Metropolitana duo ..
- Pluuiale vsui sustentis librum ..
- Pluuiale item vsui sustentis baculum Episcopalem: Hoc verò in dumentum quadruplex tantum esse debet: quoniam in officijs pro mortuis non adhibetur baculus ..
- Pluuiale præterea, vsui sustentis Candelam accensam ..
- Velum Calicis ..
- Sacculus Corporalis ..
- Signaculum Missalis ..
- Pulvinar Missalis ..
- Signaculum Pontificalis ..
- Integumentum Pontificalis ..
- Vestitus Sedis Episcopalis ..
- Indumentum faldistorij ..
- Pulvinaria faldistorij ..
- Integumentum Lectionarij ..
- Integumentum Epistolarij ..
- Integumentum Euan gelistarij ..
- Integumentum ambonis, vel suggesti ..

Inte-

Integumentum Lectorilis.

7 Supellex indumentorum, &c.

inst. sup. ecc. 8 *Primò igitur Altaris indumenta linea, byssina, & vni Missis Episcopalis sunt, quorum tota summa erit numero infra mox notato.*
Baf. Cath. li. 2. eod. cap.

Mappæ maiores, tres.

Mappæ minores, sex.

9 Amictus octo.

Albæ totidem.

Corporalia sex, cum suis pallis.

Purificatoria duodecim.

Mantilia ad usum abstergendi manus, numero duodecim.

Mappæ abaci tres.

Sabaria ad usum baptismorum solemnium tria.

10 Amictus Diaconales octo: in Ecclesia Metropolitana, sexdecim.

Albæ Diaconales totidem: in Metropolitana, ut supra, sexdecim.

Amictus Subdiaconales octo: in Metropolitana, sexdecim.

Albæ Subdiaconales octo: in Metropolitana etiam sexdecim.

inst. sup. eccl. 11 *Exposuimus apparatus omnem sacræ supellectilis, tum simplicem, tum duplicem, tum triplicem, tum denique quintuplicem, multiplicemque. Cuius vniuersi apparatus vestes, atque indumenta, quoniam quadam non colore solum, sed materia, è qua confecta sunt, conuenire inter se debent; ac*
lib. 2. de conuenientia indument. & orn.

rursus alia, quamuis panno, materiaue ab illis differant, tamen eodem colore, ut illa sint, oportet; tum præterea quadam illorum indumentorum ornamenta sunt, quæ ratio postulat, ut ornatu, materia, colore, & opere, artificio, ut plurimum inter se singula respondeant: bene est, ut exposito tam multiplici apparatu, commostremus etiam, quæ sacræ indumenta colore, & materia; ac quæ item, colore solum cum illis conuenientia esse debeant; & quæ denique ornamenta, materia, colore, & opere, inter se, ut maxime fieri potest, congruere debeant. Atque apparatus quidem, qui eadem materia, eodemque colore simul constare debet, est sacrarum vestium, atque indumentorum, quæ ordine infra nominatim notantur.

Sacræ vestes, & indumenta eiusdem materiæ, & coloris,

Pallium.

Planeta.

Stola Sacerdotalis.

Manipulus Sacerdotalis.

Pluuiale.

Auriphrygium, seu fascia amictus Sacerdotalis, Diaconalis, & Subdiaconalis.

Grammate, seu auriphrygium albæ Sacerdotalis, & Diaconalis, & Subdiaconalis.

San-

- Sandalia.
- Caligæ, quas olim hiacinthino colore fuisse proditum est.
- Gremiale.
- Dalmaticæ Diaconales.
- Tunicellæ Subdiaconales.
- Stolæ Diaconales.
- Manipulus Diaconalis.
- Manipulus Subdiaconalis.
- Auriphrygium, seu fascia amictus Diaconalis.
- Auriphrygium item amictus Subdiaconalis.
- Sacculus Corporalium.
- Puluinar Missalis.
- Integumentum Missalis.
- Integumentum librorum, Evangelistarii, Epistolarii, Lectionarii.
- Integumentum Lectorilium statariorum.
- Integumentum Lectorilium gestatoriorum.
- Integumentum ambonis, suggestiue.
- Integumentum faldistorii.
- 12 Dalmatica & Episcopalis.
- Tunicella & Episcopalis.
- Chirothecæ Episcopales.
- Velum Calicis.
- Integumentum Sedis Episcopalis.
- Velum frontispicii Altaris.
- Vela, seu continentie Subdiaconales.
- 13 Cruces frontispicii pallii.
- Cruces planete.
- Cruces Stolæ Sacerdotalis, & Diaconalis.
- Cruces manipuli Sacerdotalis, Diaconalis, & Subdiaconalis.
- Cruces fasciæ amictus.
- Auriphrygium pluuiialis.
- Grammula, & fasciæ Dalmaticæ Diaconalis.
- Grammula, & fasciæ Tunicellæ Subdiaconalis.
- Ornamentum puluinaris Missalis.
- Ornamentum Sacculi Corporalium.
- Ornamentum integumenti Codicum.
- Lacinie singulorum integumentorum, & puluinarium continere etiam debent cum coloribus ornatus, ita scilicet, ut aurum cum auro, aut argentum cum argento, & sericum cum colore ornatus, panni-ve conueniat.

De